

ШКОЛСКИ ЛИСТЪ.

Одъ овога листа излазе свакога месеца по три броя.
Цена му е на год. 3 ф. на по год. 1 ф. 50 н.

Брой 32. У Новоме Саду, 20. Новембра 1862. **Год. V.**

О одношеню школе према држави.

(Едно питањѣ за учителѣ.)

Школа е истина общинско заведенѣ, наређена, да онимъ породицама, што общини чине помогне децу научити и воспитати. Али низъ общини долази школа у тешнѣ одношенѣ и са државомъ. И државе се тиче исто као и общине и породице, да изъ деце и младежи валяни люди изађу, зато и настаява око тога; зато подиже заведениа на изображанѣ валяни учителя; зато прописуе, коя све знаня и вештине онаи имати мора, кое радѣ ту службу да добие; зато иште строге изпите одъ тихъ, и наређуе одъ свое стране комисије и контролу тихъ изпита, и за држава себи право коначнога потврђиваня или отпуштаня учителя, осигурава обстанакъ школа, и решава сва важниа правна питаня школе и науке тицаюћи се.

Изъ свега тога види се, да држава школу одъ свуда у свою заштиту узима, али и право врховногъ надзираня себи задржава право издаваня закона наредби у овомъ погледу, као и право, то или оно одъ школе и учителя искати и истраживати.

Шта потражуе држава одъ школе? Потражуе, да школа децу све оне прописане науке и вештине научи, кое ће имъ за њиовѣ идући зрелии векъ као людма уобште нужно бити. Съ тога налаже родитељма у дужность, да свою децу после прописаногъ узраста у школу шалю, а одъ учителя иште, да све на се примлѣне дужности учительскогъ званя точно и савесно извршую, и има власть невеште или небрежљиве на одговорѣ позивати, и оне, кои се никако поправити недаю са званя збацити.

Али она неможе само еа тим задовољна бити, да деца само оно науче, што ће имъ као приватнимъ людма нужно и потребно бити, него оће, да и добри, за благо общине и државе одушевљени грађани и поданици будну, да будну законима и наредбама државнимъ покорни люди, и люди, кои любе мир

редъ и правду, основе сваке сретне државе, — пакъ иште, да се школа при учению деце и на ово обзире и у томе децу научи и воспита. Съ тога и пази колико на учителѣву науку и вештину, толико и на нѣгово морално и политично поведенѣ, почемъ само онай може и децу научити о благу общине и државе мислити и радити, законе и наредбе поштовати и извршивати, кои е самъ за та блага одушевлянъ и самъ законе и наредбе поштуе и извршуе; съ тога дае учителю родителѣску власть надъ децомъ, и иште одъ нѣга, да се свимъ озбилѣмъ за тимъ стане и децу на послушность научи тимъ више, што е то и єдина основа користне учителѣске у школи раднѣ; с тога и награђуе оне, кои се у томе погледу найвретнии покажу, а осуђуе и каштигуе за преступляня учителѣ строжие негъ остале поданике, као кои су наређени и подузели се у томе деци не само образацъ бити, него и учитељи. А по себи се разуме, да се она при тимъ осуђиваню чува, да ни учителя неизложи интригама поединихъ злобнихъ опадача, као да ни праведне тужбе онихъ, кои свое найскуплѣ благо — децу учителю повераваю безобзирне неодбаци, него како ове исто тако и учителѣ у заштиту и одбрану узима, да часть учителѣскогъ чина, што е овай у найвећой мери заслужуе у очима народа што већма непозлеђену сачува.

Библичне приповѣдкѣ

у библичнимъ рѣчма.

НОВЫЙ ЗАВѢТЪ.

10. Посленици у виноградѣ.

(Мат. гл. 20, 1—16.)

Царство небесно подобно е човѣку домаћину, кои у ютро рано изиђе, да найма посленике у виноградѣ свой. И погодивши се съ посленицима по новацъ (грошъ) на данъ, пошлѣ их у виноградѣ свой. И изиђе у трећий часъ, па види друге, гдѣ стое на тржишту (на пазару, на пияци) беспослени, и рекне имъ: „Идите и вы у виноградѣ мой, и што буде право датѣу вамъ!“ И они отиду. — И опетъ изиђе у шестый и у девятый часъ, па учини исто тако. А кадъ у еданаистый час изи-

ће, нађе друге, гдѣ стое беспослени, па им рекне: „Шта стоите овдѣ вас'данѣ беспослени?“ А они му рекну: „Нитко нас не найміо!“ А онъ имъ рекне: „Идите и вы у виноград мой, па што буде право, то ћете добити.“ А кадъ буде вече, господарь одъ винограда рекне своме приставу (настойнику): „Дозови посленике и подай имъ плату почевши одъ последнихъ до првыхъ. И дођу они, кои су у еданајстый часъ наймљни, па добыю по новацъ. А дођу први, и мишляху да ће више добити, али добыю и они по новацъ. И кадъ приме, а они стану роптати противъ господина говорећи: „Ови последњи еданѣ часъ радише, па ихъ е онъ изедначіо съ нама, кои поднесмо теретъ дана и врућину!“ А онъ одговори и рекне едноме одъ нѣи: „Друже, я теби нечинимъ криво, ниси л' се ты самномъ погодіо по новацъ? Узми свое па иди; а я хоћу и овомъ последњимъ да дадемъ као и теби! Или, заръ я нисамъ властанъ у своме добру чинити што хоћу. Заръ е око твое лукаво за то, што самъ я добаръ.“

Тако ће бити последњи, први; и први, последњи; ерь многи су звани а мало ихъ е изабраныхъ.

XXXI. 11. Неплодна смоква.

(Лук. 13, 6—9.)

Исусъ каза ову притчу: Нѣкій човѣкъ имаѣаше у виноградѣ свомъ усаѣену смокву, и дође да тражи плода на нѣой, и не нађе. И рекне виноградару: „Ево трећа година како долазимъ и тражимъ плода на овой смокви, и неналазимъ; посѣци е дакле, зашто да земљу заузима.“ А онъ одговори и рекне: „Господине! остави е и ове године, докъ окопамъ около нѣ, и обаспемъ гноемъ, па ако роди! Ако ли не, а ты ћешъ е на годину посѣћи!“

12. Два сына.

(Мат. гл. 21, 28—32.)

Човѣкъ нѣкій имао два сына, и дође к првоме па му рекне: „Сыне! иди данасъ ради у моме виногтаду!“ А онъ одговори и рекне: „нећу;“ а после се раскае па отиде. — И

приступи къ другоме, па му рекне исто тако. А онъ одговори и рекне: „Я идемъ господине!“ а не отиде. Кои е одъ ове двоице испунио волю отчину? Рекоше му: „Првый!“ А онъ им рекне: Заиста вамъ кажемъ, да ће мытари и грѣшници пре вас ући у царство Божіе.

13. О невалялымъ виноградима.

(Мат. 21, 33—41.)

Другу притчу чуйте: „Човѣкъ нѣкій быо е газда, кои по-
сади виноградъ и плотомъ га заградил, и ископа у нѣму пи-
вницу (подрумъ), и сазида кулу, и даде га радинима, па оти-
де. А кадъ се приближи време плодова, послѣ свое слуге къ
радинима, да приме одъ нѣи плодове. — А радини похватаю
слуге нѣгове, еднога избію, еднога убію, а еднога каменѣмъ
потуку. — Опетъ послѣ друге слуге, више нѣи него пре, и
учине имъ исто тако. После тога послѣ имъ свога сына го-
ворећи: „Вальда ће се постидити одъ мога сына!“ А кадъ ви-
ноградари виде сына, а они рекну међу собомъ: „Ово е на-
слѣдникъ; ходите да га убіемо, па ћемо себи задржати нѣгово
наслѣдство!“ И ухвате га, па га изведу изванъ винограда, и
убію га. Кадъ дакле дође господинъ одъ винограда, шта ће
учинити радинима тима?“ А они*) му рекну: „Онъ ће злочин-
це зло погубити, а виноградъ ће даги другимъ радинима, кои
ће му давати плодове у свое време.“ А Исусъ имъ рекне:
„Заръ нисте никада читали у писму: „Камень, кога су пре-
небрегли зидари, тай постаде глава одъ угла; то е было одъ
Господа, и дивно е у вашимъ очима!“ Зато вамъ кажемъ, да
ће се одузети одъ васъ царство Божіе, па ће се дати наро-
ду, кои твори нѣгове плодове.“

14. О мытару и Фарисею.

(Лук. 18, 9—14.)

Нѣкима кои се ухваху у себе да су праведници, а уни-
штаваху друге, каза Исусъ ову притчу: „Два човѣка уђу у
цркву, да се помоле Богу, еданъ фарисей, а другій мытаръ

*) Првосвещтеници и старешине юдейске, којима е Исусъ ово говорио.

(мытничаръ, званичникъ у царини, што примаше дациѣ). Фарисей стане и моляше се у себи овако: Боже! хвалимъ то, што я нисамъ као остали люди: отимаоци, неправедници, прелюбичинци, или као овај мытаръ. Я постимъ двапутъ преко неделѣ; и дамъ десетакъ одъ свега што имамъ.“

А мытаръ издалека стаяше, и нешѣаше ни очію подигнути на небо; него удараше прси свое говорећи: „Боже! милостивъ буди мени грѣшномѣ!“

Кажемъ вамъ да е овај отишао оправданъ кући своіой веѣма него онај! Ерѣ свакій, кои се самъ подиже, понизиѣ се, а кои се самъ понижава подигнуѣ се.

XXVIII 15. О неваляломъ слуги.

(Мат. 18, 21—35.)

Петаръ приступи къ Іисусу и рекне: „Господе! колико пута, да опростимъ брату момъ, кадъ ми згрѣши, да л' до седамъ пута?“ Іисусъ му рекне: Не велимъ ти до седамъ пута, него до седамдесетъ пута по седамъ пута. —

Царство е небеско, као човѣкъ цар, кои хтѣде да се про-
рачуни са своимъ слугама. И кадъ се почне рачунати, дове-
ду му еднога дужника од 10,000 таланта (фунтій сребра). А
будући да онъ ніе имао съ чимъ платити, заповѣди господинъ
нѣговъ, да продаду нѣга и жену нѣгову, и дѣцу, и све што
има, и да му се плати. А слуга тай падне и кланяше се го-
ворећи: „Господине! причекай ме, и све ѣу ти вратити!“ А
господинъ се смилуе на нѣга, пусти га, и дугъ му опрости.

А кадъ изиѣ слуга тай, а онъ наѣ еднога одъ своихъ
другара, кои му е дужанъ быо 100 новаца (гроша) и ухвати
га па га стане давити, говорећи: „Дай ми, што си ми дужан!“
Другаръ нѣговъ падне му предъ ноге, и моляше га говорећи:
„Причекай ме, па ѣу ти све платити!“ А онъ нехтѣде, него
га одведе па га метне у тавницу, докъ дугъ неплати.

А кадъ виде другари нѣгови, што се догодило, буде имъ
жао, па отиду, и кажу своме господину, све што се догодило.
Тада га дозове господинъ, па му рекне: „Неваляли слуго! сав
дугъ онај опростио самъ я теби, ерѣ си ме молю. Ніе ли тре-
бало да се и ты смилуешъ на другара твога, као што самъ се
я на те смиловао!“ И разгнѣви се господинъ нѣговъ, па га
преда мучитељима, докъ неплати савъ дугъ свой.“

„Тако ќе и отацъ мой небесный учинити вама, ако неопростите свакій своме брату од свога срдца нѣгове погрѣшке.“

XXXIII

16. О милостивомъ Самарянину.

(Лук. 10, 25—37.)

Законикъ нѣкій приступи къ Иисусу, кушаюћи га и говорећи: „Учителю! шта љу чинити, да добьемъ животъ вѣчный? А онъ му рекне: „У закону шта е написано? Како читашъ? А онъ му одговори, и рекне: „Люби Господа Бога твога свимъ сердцемъ твоимъ, и свомъ душомъ твоимъ, и свомъ снагомъ твоимъ, и свомъ мислю своимъ; и ближнѣга твога као самога себе!“ А Иисусъ му рекне: Право си одговорю; то чини, па ћешъ живъ бити!“ А онъ хтѣде да се оправда, па рекне Иисусу: „Тко е мой ближный?“ А Иисусъ одговори: „Човѣкъ нѣкій ишао изъ Јерусалима у Јерихонъ, па га ухвате разбойници, кои га свуку и изране, па отиду и оставе га едва жива. По случаю и свештеникъ нѣкій наиђе тымъ путемъ, и види га, па прође мимо нѣга. А исто тако и Левитъ, кадъ е было на томъ мѣсту приступи, и види га па прође. А Самарянинъ нѣкакавъ кои пролазаше туда, дође надъ нѣга и кадъ га види, а онъ се смилуе на нѣга. И приступи, па му завіе ране и заліе улѣмъ и виномъ; и посади га на свога скота, па га доведе у гостіоницу и побрине се за нѣга. И сутраданъ извади два сребрняка па даде угостителю, и рекне му: „Надгледай га; и ако што више потрошишъ, я љу ти платити, кадъ се вратимъ!“ —

„Шта ти се дакле чини, кои е одъ оне троице было ближный оное, што е међу разбойнике пао?“ А онъ (законикъ) одговори: „Онай, кои е милость съ нѣмѣ учиню!“ А Иисусъ му рекне: „Иди и ты па чини тако исто!“

XXXIV

17. О немилостивомъ богатиру и о убогомъ Лазару.

(Лук. 16, 19—31.)

Човѣкъ нѣкій было богатъ, па се облачио у скерлетъ и у скупоцено платно, и веселио се свакій дан. А био едан сиромѣх по имену Лазаръ, кои е лежао предъ нѣговымъ вратма гноявъ, па е

желіо да се насити мрва, што падаху са трпезе оногъ бога-тога. Іошъ и пси долазаху и лизаху гной нѣговъ.

И догоди се да умре сиромѣхъ, и анѣли однесу га у крило Авраамово. А умре и богатый и саранише га. И кадъ е было у мукама у паклу, а онъ подигне очи свое, и угледа изъ далека Авраама, и Лазара у нѣговсмъ крилу, па повикне: „Отче Аврааме! смилуй се на мене, и пошљи ми Лазара, да умочи у воду врхъ свога прста, и да ми разхлади езыкъ, ерѣ страдамъ у пламену овомъ!“ А Авраамъ му рекне: „Сынко! опомени се да си ты приміо своя добра у житію свомъ, и Лазаръ опетъ зла; а сада се онъ тѣши, а ты страдашъ; и преко свега тога, између насъ и између васъ велика се пропасть утврдила, те они кои бы хтѣли одавдѣ къ вама прећи, немогу; нити они што су отуда, къ нама прелазе!“

Тада опетъ рекне онай: „Молим те дакле отче, да га пошлѣшъ у домъ отца мога; ерѣ я имамъ петъ браће; нека им засвѣдочи, да и они недођу на ово мѣсто мученя!“ А Авраам му рекне: „Они имаю Мойсея и пророке, па нека нѣи слушаю!“ А онъ рекне: „Не отче Аврааме, него ако имъ тко из мртвихъ отиде, и онда ће се покаяти!“ А Авраамъ му рекне: „Ако не слушаю Мойсея и пророке, ни да тко изъ мртвыхъ устане, неће они вѣровати.“

XXXIX

18. О лудомъ богатошу.

(Лук. 12, 13—21.)

Нѣкій изъ народа рекне Іисусу: „Учителю! реци момъ брату да подѣли самномъ наслѣдство!“ А Іисусъ му рекне: „Човѣче! ко е мене поставіо за судію или дѣлителю међу вама?“ А нѣима (людма) рекне: „Чувайте се одъ лакомства; ер нитко не живи одъ онога што има сувише!“ И каза имъ ову притчу:

„Нѣкомъ богатомъ човѣку оброди се нѣива, и помисли у себи говорећи: „Шта ћу чинити? Немамъ у што сабрати мою летиву!“ И рекне: „Ево ово ћу учинити. Покварићу мое житнице, па ћу веће направити, и ту ћу сабрати сва жита моя, и моя блага, па ћу рећи души мојој: Душо! имамъ многа блага на много година; одмарай се еди, пій и весели се!“ А Богъ

нѣму рекне: безумниче! ову ноћъ узеше душу твою одъ тебе, а што си приправіо, коме ће бити?

Тако пролази онай, кои себи благо сабира, а небогати се у Богу.

19. Притча о десетъ дѣвояка.

(Мат. 25, 1—13.)

Царство ће небеско бити, као оно десетъ дѣвояка, кое узеше свѣтилнике свое и изиђоше на сусретъ женику. Петъ одъ нѣи бѣху мудре, а петъ сулуде. Сулуде узеше свое свѣтилнике, али не узеше са собомъ уљъ у сасудовима са своимъ свѣтилницима. А будући да се женикъ закасни, задремаше све, и заспаше. У поноћи стаде вика: Ето женика, гдѣ иде; излазите му на сусретъ. Тада усташе све дѣвойке те, и украсише свое свѣтилнике. А сулуде рекоше мудрима: „дайте намъ одъ ваша уля, ерѣ се наши свѣтилници хоће да угасе!“ А мудре одговорише говорећи: „Да небы какогодъ недостало и нама и вама, болѣ е идите къ трговцима, па купите себи!“ И кадъ оне отидоше, дође женикъ, и оне кое готове беху уђу съ нѣиме на свадбу и врата се затворе. А после дођоше и оне друге дѣвойке и рекоше: „Господине! Господине! отвори намъ!“ А онъ одговори и рекне имъ: „Заиста вамъ кажемъ я васъ не познаемъ.“

Будите дакле на опрезу, ерѣ незнате дава ни чаеа, у кои ће сынъ човѣчій доћи.

20. 0 талантима.

(Мат. 25, 14—30.)

Нѣкій човѣкъ полазећи на страну дозове свое слуге и преда имъ свое иманѣ. И едномъ даде петъ таланта, а другоме два, а трећему еданъ, свакоме према могућности нѣговой; па онда одма отиде.

А онай, што прими петъ таланта отиде, па стане радити съ нѣима, и добые іоштъ петъ таланта. Тако и онай, што прими два таланта, добые и онъ іоштъ друга два. А онай, кои прими еданъ талантъ отиде, па га закона у землю и сакріе сребро господина свогъ.

По дугомъ времену дође господинъ тыхъ слугу, и стане се съ нѣма рачунити. И приступи онай, што е приміо петъ таланта па донесе іошъ другихъ петъ таланта и рекне: „Господине! предао си ми петъ таланта, ево іошъ другихъ петъ таланта добыю самъ на нѣма!“ А господинъ нѣговъ рекне му: „Добро, слуго добрый и вѣрный! у маломъ быо си ми вѣранъ, надъ многимъ ѣу те поставити; уѣи у радость Господа твоего!“

А приступи и онай, што е приміо два таланта, и рекне: „Господине, два таланта си ми предао; ево іошъ друга два таланта добыю самъ съ нѣма. А господинъ нѣговъ рекне му: „Добро, слуго добрый и вѣрный! у маломъ быо си ми вѣранъ, надъ многимъ ѣу тебе поставити; уѣи у радость господина твоего.“

А приступи и онай, што е приміо еданъ талантъ, па рекне: „Господине, знао самъ те, да си тврдъ човѣкъ; жнѣшъ, гдѣ ниси сіяо, и скупляшъ гдѣ ниси разсипао, па самъ се побояо, и отишао, те сакріо талантъ твой у землю, и ето садъ имашъ што е твое!“

А Господинъ нѣговъ одговори и рекне му: „лукавый слуго и лѣный! знао си да я жнѣмъ гдѣ нисамъ сіяо, и да скупямъ гдѣ нисамъ разсипао; требало е дакле да си дао мое серебро (новце мое) трговцима, па бы я, кадъ самъ дошао, узео што е мое съ добыткомъ. Узмите дакле одъ нѣга талант, и подайте ономе, што има десетъ таланта; еръ свакоме, кои има датѣ се, и претеѣиѣ му, а одъ онога кои нема, и што му се чини да има, узеѣе се одъ нѣга. И невалялога слугу баците у таму найскрайню; ту ѣе быти плачь, и шкрипанѣ зубій. —

XXXVI 21. Бесѣда Іисусова о страшномъ суду.

(Мат. 25, 31—46.)

Кадъ дође сынъ човѣчій у слави своіой, и свети ангели съ нѣме, онда ѣе сѣсти на престолу славе свое, и скупиѣе се предъ нѣмъ сви народи, и разлучи ѣе ихъ измеѣу себе, као што пастиръ разлучуе овце одъ яриѣа. И поставиѣе овце съ десне стране себи, а яриѣе съ леве. Тада ѣе реѣи царъ оныма, што му стое съ десне стране: „Ходите благословени отца моего, наслѣдуйте царство, кое вамъ е приправлено одъ постаня свѣта. Я самъ гладанъ быо, и дали сте ми ести; жеданъ самъ быо, и напоили сте ме; странъ самъ быо, и примили сте ме; нагъ самъ

быю, и заодѣли сте ме; болестанъ самъ быю, и походили сте ме; у тавници самъ быю, и дошли сте къ мени!“ Тада ќе му одговорити праведници говореџи: „Господе! кад смо те видели гладна, па нахранили; или жедна, па напоили? Кад смо ли те видели страна, па те примили? или нага, па заодѣли? Кад смо ли те видели болестна или у тавници, па ти дошли? И одговараюџи цар реџе имъ: „Заиста вамъ кажемъ: Што сте учинили едноме одъ ове мое најманѣ браће, то сте мени учинили!“

Тада ќе реџи и онима, што му стое съ леве стране: „Идите одъ мене проклети у оганъ вѣчный, што е приправлѣнъ џаволу и анџелима нѣговымъ (нѣговымъ слѣдбеницима). Я самъ гладанъ быю, и нисте ми дали ести; жеданъ самъ быю, и нисте ме напоили; странъ самъ быю, и нисте ме примили; боланъ самъ быю и у тавници, и нисте ме походили!“ Тада ќе му одговорити и ови: „Господе! кадъ смо те видели гладна или жедна, или страна, или нага, или болна и у тавници, па те нисмо послужили?“ А онъ ќе имъ одговорити и реџи: „Заиста вамъ кажемъ, што нисте учинили едноме одъ ове мое најманѣ браће, то нисте ни мени учинили!“

И ови ќе иџи у муку вѣчну, а праведници у животъ вѣчный.“

Душмани.

(Една прича.)

Био еданъ царъ и имао у своимъ силнимъ земляма сваке врете поданика: кнезева и господара, министара, џенерала, саветника, судия и писара, трговаца, занатлиа и остали граџана и простака, а понајвише сиротинѣ и надничара, којхъ цело иманѣ беше изъ прстию у зубе, и о којма се оно вели, кадъ се кои на дрво попне, ништа му на земљи неостане.

Тай царъ едаредъ самъ собомъ овако говори: у момъ е царству еве доста добро нареџено, поданици су мои прилично збринути; ако богаташи и господа и имаю пуние чиние и богатие одело и господске станове, али имаю и више брига и еда, и више одговорности, и више немирни ноџи, а притоме слабљи желудацъ, кои неможе свашта поднети, и пате одъ силни болести, о којма сиротиня ништа и незна. А сирома е здравъ и весео, може болъ и зиму и вруџину поднети, и што

еде, то му прия, деца су му здрава и кочоперна и поредъ цр-
нѣгъ леба и оно мало сира опетъ су румении образа нег деца
господска.

Све што говора беше истина цео народ нѣговъ беше сре-
ћанъ и задоволянъ, сваки е имао свое веселѣ и радованѣ; кад
кои сиромакъ види господара когъ полѣмъ мутити, а онъ ути-
рући зной са чела свогъ у себи помишля: овај се данас ма-
снии залогая нагутао негъ ти, па зато садъ мора по полю да
тумара, да би ихъ савладати мого; а кадъ кои богаташъ си-
ромака когъ опази свою ужину ужинати помишля у себи: овај
има тежакъ животъ, али би опетъ Богъ зна шта дао, кад би
се са такомъ сласти само едаредъ накусати мого.

Бдаредъ пође царъ, да свою землю обиђе. На граници нѣ-
говой живляше неки чаровникъ, то е био цару велики душма-
нинъ, онъ е свакояко смишляо како ће цару штете и зла на-
чинити, а највећма е смерао на простоту и сиротиню, ер ово
прави народъ беше, ово люди, кои најсретниѣ и најзадовољ-
ниѣ живеше, а чаровникъ онај само то нетрпљаше, да ко на
свету сретанъ и задоволянъ живи. Кадъ цар свою землю оби-
ђе и пође, да и крозъ туђе пропутуе, чаровникъ то едва до-
чека, те найми некаква зла и нечиста духа у свою службу и
пошлѣ, да крозъ сву цареву землю прође, у све колебе да за-
вири, па гдегодъ може, да уквари людма миръ, задовољство,
слогу, веселѣ и здравлѣ. Нечисти пође, и поче редомъ людма
руменило здравля и снаге съ лица скидати, а на место тога
оно прляво мрко бледило болештине и трулине метати, и ме-
сто онога одъ 9 сати у вече до 4 у зору тврдогъ и сладког
сна, даваше средъ дана неко буовно дреманѣ пуно наказни и
нечисти санова. Он свуда извара людма оно мало масла и сла-
нине и мяса и кобасица што имаше, за коекакве колачиће, што
ослађени беше, и само грло гагљикаше, али никое снаге неда-
ваше. На место здравога тела, даде имъ тврдъ и крвавъ же-
лудацъ, кои немога више ништѣ сварити, те и сиротиня иза-
ђе у овомъ равна господи. Где мужъ и жена у любви и миру
живеше, те се онъ умеша, и начини свађу и раздоръ, и уве-
де ихъ у грднѣ, неовке и свађу, и неостави ихъ на миру, док
крвь и ножъ едно на друго недигоше. Тако ти начини тай не-
частиви међъ людма свакояко зло, а све умиљаваюћи се, да
нико и непосумня, да е све то нѣгово масло. Онъ се увуче у
све куће и колебе, и свако га омили, еръ е свуда терао ша-
лу и смей, а где болѣ узнао и пуге и безобразне игре, на

ков се мало помало сви люди научише, те тако се увуче зло и покоръ у све буцаке царства.

Кадъ се царъ дома поврати и опази, шта се у нѣговой земљи и съ нѣговимъ мирнимъ и добримъ народомъ учини заплака се тешко. Онда ступе предъ нѣга ђенерали и министри и рекну: пусти насъ, да зађемо по земљи и да тога душманвина прогонимо; а царъ имъ рече: неће боимъ се народъ ни васъ ни мене познати, еръ му е душманинъ очи заслепио, пак кадъ пођете, пређиће на страну оногъ, а одустати одъ васъ и одъ мене.“ Онда изађе войска и рече: „пусти насъ царе, па нека ихъ е као песка на мору, ми ћемо ихъ све потаманити;“ а царъ имъ одговори: „ние ме то бриге, што ихъ неби покорити мого, већъ ми е жао, да противу мога рођеногъ народа устаемъ и нѣга съ мачемъ у руци покоравати пођемъ.“

*свештеник
уришесон
оак иу ког
там нести
буда пром
ноу*

Ко има уши да слуша, некъ чуе: Тай царъ е Богъ, нѣгове земљъ светъ, народъ емо ми, чаровникъ е сатана, а нѣговъ помагачъ вино и ракия. Где бокалъ овлада ту се сатани служи а не Богу, ту изађу псовке наместо Богомољ и грднѣ наместо благосилня. Али ће доћи господаръ на изтрагу, и већ носе сви пресуду на челу написану овимъ речма: „ни пиянице неће царства божиегъ наслѣдити.“ Корин. I. 6. 10.

Смртъ св. апостола Петра.

(Црта изъ живота.)

У последнѣ дане свога живота проповедаше слово божие св. апост. Петаръ у Риму, и то башъ у оно доба, кадъ подъ царомъ Нерономъ прва гоненя християна започеше. На многе молбе вернихъ склони се Петаръ и пође изъ града, да неби ту уваћенъ и мученъ био. Али га на излазку сукоби Спаситељ и кадъ га Петаръ зипита: „Учителю, одкуда ти?“ одговори Спаситељ: „Дошао самъ, да ме јошъ едаредъ разишну.“ Петаръ осети, да га тимъ речма Господ са нѣгове слабе вере укорети хтеде, пакъ се врати у градъ, будне уваћенъ и наскоро затимъ у мукама разапеть. На молбу нѣгову неразапеше га усправце већъ стрмоглавце, еръ онъ недржаше себе вредна Господу свомъ ни смрђу раванъ бити. Пво се збило 68 године по рођеню Христовомъ.

Крмача.

(Една прича.)

У свой атар говори, то е найлакше, сваки уме то. Едаредъ е и крмача рекла: „Я самъ четкаръ, да мене ние сви би люди као и прасци прляви ишли.“ Живила чистоћа. — Дакле у свою часть говори уме и крмача.

Лисичи светъ.

(Една басна.)

„Найглавния створеня, што ихъ на свету има — рекну у свомъ збору лисице — то су безъ сумнѣ кокоши. Коњи и марва ни су ни на користь; а човекъ е найшкодливие живинче овде, и при ствараню света само е зато амо пропуштень, да намъ има ко кокоша одрашивати.“

Тако изпадне судъ о вредности ствари увекъ, кадъ ихъ станемо само по нашей користи оцењивати.

Страсти и разумъ.

(Една басна.)

„Пусти насъ о нашей глави чинити шта оѣмо — рекну едаредъ страсти разуму — и ми смо одъ Бога као и ти.“

„Само сте заборавили, — придода разумъ — да под мою управомъ сгяяти имате, и то е одъ Бога.“

Курыкъ и лисица.

(Една басна.)

Доѣе курыкъ лисици у пооде, и ова га лепо дочека и угости. При одлазку опази курыкъ лисичиѣе и обрадуе се, како ѣе то лепа играчка нѣговой деци бити, те украде едно. Тако благодари ула на угошѣеню.

Шта ће садъ лисица? Да моли? Да прети? Да отима? Не. Уђути, па чимъ куракъ одмаче, прекимъ путемъ пре у куракъ-ку рупу уђе негъ куракъ. „Остави мое дете — викне лисица — другчие ћу твою подавити.“ Тако изменяю децу и свак свою примивъ разиђу се.

Међу улама никадъ вере нема него или насилъ или лукавство.

Зима.

(Едно описанъ.)

Што е у дану ноћъ, то е у години зима. Мракъ и ладноћа то су господари зимњи. Пара у ваздуху смрзава се и пада не као киша, него као снегъ, и вата се не као роса, него као инъ и слана по земљи. У ледене окове оковани стое потоци и реке, у тврдъ оклопъ и белу снежну кошуљу стегнута земля, све образи смрзнућа и стеге.

Празна и пуста стое поля и њиве, а дрва гола; по ваздуху ни едне мрвице нема, којхъ се пре читави роеви тудавиаше, — све образи празнине и пустинъ.

Сасушенъ влатъ и савело лишће негдашњи украсъ поля и дрва садъ е играчка ветру; шуме и поля и ливаде све голе и увеле, или ихъ покрива снегъ, што на дргљу гранъ савия и теретомъ ломи, — све образи старачкогъ изнемогнућа.

Токъ сокова у дрвима престао, ништа нерасте; сва дрва као у дубокомъ сну почиваю. Али и силни животиня билла застаю, и силне животинъ као растинъ леже и спаваю зимњи полумртви санъ.

Али гледни малко поболъ и видићеш, да е зима време илядама иляда у сну као у колевци живлѣћи клица, кое у своимъ люскама подъ земљомъ леже, тако е небројно семе, пушци и яйца одъ инсекта итд. што свудъ разасуто леже. Низъ гробове стое колевке, низъ венуће и тренуће младъ снагу прибираюћи животъ.

Али зима е цветъ дружевнога и душевногъ живота людскогъ. Повученима е поля у топле собе отвараю се срца и душе као мирисно цвеће; зима ихъ едно низъ друго сабия, а сан е вавекъ одморъ и подмлађиванъ и окрепљиванъ. Неваля дакле помести санъ са смрти, ни миръ са мртвиломъ, ни подмлађиванъ са старачкимъ изнемогаванъмъ. Подъ ладнимъ корама и

люскама леже топла срца; тако бие и подъ ладном кором леда и снега топло срце майке нарави.

Велика створеня.

(Єдна басна.)

Кадъ се едаредъ дивише величини слона примете, да ма- гарацъ међу мале животинъ спада. То буде овомъ врло не- право, пакъ преднѣ ноге у висъ дигне и јошъ се на стражнѣ пропне, да своју величину покаже, и рекне: „мала в животиня мачка, тако реците.

Мияу — викне мачка, пакъ се наостреши м згрчи леђа да већа изађе па рекне: „я молимъ за респект; гледните ми- ша колишанъ в.“

Ци — ци, цвркне мишъ „како да ние; я самъ Голиатъ према мраву, погледните, колишанъ в.“

На то покипте сви мрави, и стану на величину свог мрав- виняка показивати. —

Ето тако се одъ слона па до мрава свако животно за ве- лико држе, и знаде само за друго, да в малено.

Єданъ примеръ практичногъ рачуна.

(О израђиваню свиня.)

Є ли пробитачниє на развитакъ или на брзо свинѣ гоити, види се изъ слѣдећегъ рачуна:

Свака глава треба нешто одъ ране за издржанъ живота, а што преко тогъ добива, то иде на гоенѣ. Метнимо да е за животъ нужно на данъ 10 фунти ране, то потроши сваки ко- мадъ на годину 365 пута по 10 фунти ране, а што в више, то иде на гоенѣ, и то:

1. Ако си таман толико ране на гоенѣ одредио, да сваки данъ 1 фунту више додашъ на оно, што за одржанъ живота треба, колико онда морашъ за целу годину имати? (Умножи 365 са 10 и додај јошъ 365 фунти више.

2. Али ти си наумио ту гомилу за гоенѣ одређене ране за по године потрошити, по године гоити, давајући сваки дан

по 2 фунте више, колико ћеш онда потрошити? (Узми по год. дана, и на њи по 10 фунти ране за животъ, пакъ додај и ово по 2 фунте ране за гоенѣ, да видишъ колико ћеш требати ране, а да свинѣ исто онако нагоене изађу за по године, као онамо за целу годину.)

3. Ти оћешъ да даешъ на данъ по 4 фунте ране више, и да за четвртъ године онолико нагоишъ, као онамо за целу годину, колико ћеш онда свега ране потрошити? (Узми најпре животне ране за четвртъ године и додај по 4 фунте на данъ ове гоѣе, да видишъ, колика е разлика у трошку.)

4. Гоенѣ се дае јошъ и веѣма убрзати. Пазеѣи и чувајуѣи свинѣ добро може имъ се на данъ по 8 фунти оне ране за гоенѣ давати, и за 45 дана гоенѣ онолико изтерати, као онамо у првоне случају за целу годину, колико ћеш ту ране уштедети? (Узми најпре на 45 дана животну рану, и додај сваки данъ 8 фунти гоѣе.)

Колика е разлика између потрошене ране у 1., а колика у овомъ 4. случају?

Кад би само 5 комада ранио, колико би ране уштедио, да нерачунамъ труда и времена.

Озбиља е дакле пробитачниѣ на брзо негъ на развлакъ гоити.

Решенѣ загонетака.

На страни 416.

17, Фебруара, ерѣ е најманѣ дана. — 18, Мачакъ. — 19, ниѣ остао ни еданъ, ерѣ су одлетили. — 20, Стрпай напунѣнѣ у празанѣ, и јошъ у еданъ. — 21, Где е плитко те немогу пливати. — 22, Св. Илия, и сви јошъ живеѣи люди. — 23, Адамъ и Ева. — 24, Кључъ. — 25, Књига. — 26, Сен, — 27, Ђзикъ. — 28, уста. — 29, Никадъ, веѣъ трава. — 30, на купусной. — 31, Кључъ. — 32 Мразъ. — На страни 448. 32. Коприву. — 34. Бува. — 35. Сирома, ерѣ онѣ има вавекъ нужду, а нужда и законъ меня, тако е јака. — 36. Пуж. — 37. На то, што е уваѣенѣ. — 38. Гробаръ. — 39. Теразие и кантаръ. — 40 Човекъ, као дете пузи, а у старости са штапомъ. 41. Срце и крвѣ. — 42. Ренѣ, лукъ, паприка. — 43. Коя ниѣ запалѣна. — 44. Живѣ угљѣнѣ. — 45. Ракъ, кадъ се скува. — 46. Кадъ смрзне. — 47. Купусне. — 48. Напиши „црвено“ — 49. Држи другу у висѣ. — 50. Штраѣгарски. — 51 Дрва. — 52. Бу- тати. — 53. Метни му е на главу. —

Под уредништвом Ђ. Натошевиѣа. Епископска печатња у Н. Саду.